

Tolminskem okraju, Arhivist I/3, Beograd 1951; — 39. AS, Fond Arhiva Slovenije, spisi 1945-1947; — 40. AS, Vlada LRS, fasc. 16, M. Golia, Poročilo o arhivih za leto 1949, Varstvo spomenikov II/3-4, Ljubljana 1949, isti, O čiščenju in urejanju registratur, Varstvo spomenikov III/1-2, Ljubljana 1950, str. 69.; — 41. M. Verbič, Ob izdaji zakona o državnih arhivih, Ljudska uprava 3/1950, št 5/6, str. 209-219; rokopis članka v AS, Dr. F. Škerl, osebni fond, škatla 62. O ukrepanju ODAS v zvezi s temi uredbami glej še J. Maček, Stanje in problemi arhivov v LR Sloveniji, Arhivist I/1, Beograd 1951, str. 39-41; — 42. AS, Dr. F. Škerl, osebni fond, škatla 62; — 43. AS, Dr. F. Škerl, osebni fond, prav tam; — 44. AS, Dr. F. Škerl, osebni fond, prav tam; — 45. AS, Zgodovinsko društvo Slovenije, škatla 3, Dr. F. Škerl, osebni fond, škatla 58; — 46. AS, Zgodovinsko društvo Slovenije, prav tam; dr. F. Škerl, osebni fond, prav tam; — 47. AS, Zgodovinsko društvo Slovenije, prav tam; Dr. F. Škerl, osebni fond, prav tam; — 48. AS, Zgodovinsko društvo Slovenije, prav tam; Dr. F. Škerl, osebni fond, prav tam.

ZUSAMMENFASSUNG

Archive in Slowenien in den Jahren 1945-1950 *Marija Ohlak-Čarni*

Nach dem Kriegsende im Jahre 1945 wurde der Schaden an den Archiven von der Kommission für Schadeneinschätzung an den kulturhistorischen Gegenständen festgestellt. Die Archive wurden vom Federalsammelzentrum in Ljubljana und von den Kreissammelzentren in Maribor, Celje und Novo mesto gesammelt. Die Restitutionskommissionen ihrerseits haben aber die von den Okupatoren abgeholtten Archive im Ausland gesucht und sie dorthin zurückgebracht. Im Oktober 1945 wurde aus dem Staatsarchiv beim Nationalmuseum in Ljubljana das Zentralstaatsarchiv gegründet, das das gesammelte Archivgut übernommen hat. Das Archivgut betreffs des Volksbefreiungskampfes wurde jedoch vom Archiv des Wissenschaftlichen Instituts, das im Jänner 1944 im befreiten Gebiet gegründet worden war, gesammelt. Die Archivproblematik wurde von dem Historischen Verein und seiner Archivsektion begleitet, die die Öffentlichkeit und entsprechende Organe auf die Probleme hingewiesen hat vor allem auf die Archivalienvernichtung und Raumnot des Zentralstaatsarchivs Slowenien.

Die Kultur- und Naturerbe schützende Gesetze haben die Archive nicht befriedigend bewahrt, darum wurde im Jahre 1948 die Verordnung zur vorläufigen Archivversicherung gafaßt und im Jahre 1950 das Allgemeine Archivgesetz verabschiedet.

Pristojnost sodišč in kazenski postopek na prvi stopnji od leta 1874 do 1930

Jelka Melik

Kazensko formalno pravo tvorijo določbe, ki urejajo razmerja med državo in kršileci njenih določb, vsebovanih v splošnem kazenskem zakoniku in stranskih kazenskih zakonih (kazensko-materialno pravo). Določajo torej pristojnost in postopek tistih državnih organov (sodnih), ki odkrivajo kazniva dejanja in njihove storilce, ugotavljajo njihovo krivdo in jim prisojajo kazen. Kazensko sodstvo izvajajo predvsem redna sodišča splošne pristojnosti, ki praviloma odločajo o vseh kazenskih zadevah, razen kadar so posamezne zadeve z zakonom posebej izvzete iz njihovega delovnega področja ter specializirana ali posebna redna sodišča, ki pa, ravno narobe, sodijo le o posebej določenih skupinah kazenskih zadev. Taka posebna sodišča so na primer vojaška sodišča. V tem prispevku se bomo mejili na kazensko sodstvo, ki so ga izvajala redna sodišča splošne pristojnosti na prvi stopnji v letih 1874 do 1930, in sicer z vidika potreb arhivistov, ki bodo urejali arhivsko gradivo pravosodnih organov ter uporabnikov tega gradiva.

Kazensko-procesno ali formalno pravo je bilo vsebovano v Kazensko-pravdnem redu iz 23. maja 1873¹ in kasnejših novelah, kazensko-materialno pravo pa v Kazenskem zakonu o hudodelstvih, pregreških in prestopkih iz 27. maja 1852² kot

splošnem kazenskem zakoniku ter v nekaj stranskih kazenskih zakonih in njihovih kasnejših spremembah. Kazniva dejanja so se, kot je bilo razvidno že iz naslova splošnega kazenskega zakona, delila v tri skupine, od katerih so bila hudodelstva najtežja. V kazenskih zadevah so sodila³:

okrajna sodišča

sodni dvori ali zborna sodišča prve stopnje porote ali porotna sodišča

sodni dvori ali zborna sodišča druge stopnje vrhovni sodni dvor kot kasacijsko sodišče.⁴

Okrajna sodišča so opravljala kazenski postopek pri prestopkih, kjer je sodil sodnik posameznik in sodelovala pri preiskavah glede hudodelstev in pregreškov. Zborna sodišča prve stopnje so delovala kot preiskovalna sodišča, kot svetovalstvene zbornice v uvodnih poizvedbah in preiskavah, kot sodišča ter kot prizivna sodišča, torej kot sodišča druge stopnje glede prestopkov. Pri vsakem zbornem sodišču prve stopnje je bil postavljen eden ali več preiskovalnih sodnikov, ki so opravljali praviloma preiskavo pri vseh hudodelstvih in pregreških. Prav tako je bil pri sodnem dvoru prve stopnje tudi oddelek, imenovan »svetovalstvena zbornica«. Njena naloga je bila nadzor nad vsemi preiskavami in poizvedbami, za katere je bilo sodišče

pristojno, lahko pa je na predlog obtožbe celo poverila posamezna dejanja ali celotno uvodno poizvedbo in preiskavo okrajnemu sodišču. Osrednje delo zbornih sodišč prve stopnje je bilo vodenje glavne obravnave in sklepanje sodbe pri vseh hudodelstvih in pregreških, ki niso spadali pred porote ter obravnavanje in odločanje o pravnih sredstvih zoper razsodbe in odredbe okrajnih sodišč pri sojenju prestopkov. Porotna sodišča so opravljala glavno obravnavo in razsodbo pri vseh hudodelstvih in pregreških, storjenih v tisku ter pri vseh hudodelstvih, za katera je bila zagrožena kazen nad pet let ječe, ali kadar je bila v obtožnici zaradi posebno težke oblike kaznivega dejanja predlagana kazen ječe nad pet let.

Zaradi tistih kaznivih dejanj, kjer porote po zgornjih določilih niso bile pristojne, sodišče ni smelo nikogar obsoditi na več kot pet let ječe. Med prvo svetovno vojno je bilo poslovanje porote ukinjeno, leta 1919 v Sloveniji zopet vzpostavljeno, kmalu po Vidovdanski ustavi ukinjeno za tiskovne delikte.

Zborna sodišča prve stopnje so bila okrožna in deželna sodišča. Zborna sodišča druge stopnje so odločala o pritožbah zoper sklepe svetovalne zbornice, o ugovorih zoper obtožnice in o prizivih. Imela so tudi nadzor nad delovanjem kazenskih sodišč v svojem okolišju. Taka sodišča so bila višja sodišča. Vrhovno sodišče je odločalo kot kasacijsko sodišče o vseh pritožbah zaradi ničnosti (ničnosti pritožb).

To, o čemer smo govorili v zgornjih vrsticah, imenujemo stvarno pristojnost sodišč. Ta pravila nam v konkretnem primeru povedo, katera vrsta sodišča je, kadar je bilo storjeno določeno kaznivo dejanje, izvedla kazenski postopek. Kadar je bila ena oseba obdolžena več kaznivih dejanj, ali kadar se je enega kaznivega dejanja udeležilo več oseb, je bilo treba praviloma kazenski postopek zoper vse te osebe in dejanja izvesti pri istem sodišču in izreči eno sodbo. Pristojno je bilo tisto sodišče, ki je bilo pristojno za najtežje kaznivo dejanje. Kadar so bili na primer med storjenimi delikti pregreški in prestopki, je sodilo zorno sodišče prve stopnje, kadar so bila to hudodelstva in pregreški, pa je sodila porota, če je bila pristojna vsaj za enega izmed hudodelstev.⁵

Poznamo še eno vrsto pristojnosti – krajevno. Pravila, ki jo določajo, nam povedo, katero od istovrstnih sodišč bo sodilo v nekem kazenskem primeru. Praviloma je bilo pristojno tisto sodišče, na katerega območju je bilo kaznivo dejanje storjeno, in če je bilo storjeno na območju več sodišč, tisto, ki je prvo začelo postopek.⁶ V primeru spora o pristojnosti med več okrajnimi sodišči je odločila svetovalna zbornica zbornega sodišča prve stopnje. Kadar okrajna sodišča, med katerimi je prišlo do spora, niso spadala pod isto zorno sodišče prve stopnje, je razsojalo zorno sodišče druge stopnje. Pri sporu o pristojnosti med zbornimi sodišči prve stopnje, ki niso spadala pod isto zorno sodišče druge stopnje in med sodnimi dvori druge stopnje, je odločilo kasacijsko sodišče in proti njegovim odločbam ni bilo pritožbe.⁷

Kazniva dejanja so se, tako kot danes, preganjala

bodisi po uradni dolžnosti bodisi na zahtevo oškodovanca kot zasebnega tožilca. V prvem primeru je interese države zastopal poseben organ – državni pravdnik.⁸ Postavljen je bil pri vsakem zbornem sodišču prve stopnje, pri vsakem zbornem sodišču druge stopnje višji državni pravdnik in pri vrhovnem sodišču generalni prokurator oziroma vrhovni državni odvetnik. Vsi so imeli namestnike, ki so lahko opravljali vsa dejanja, ki jih je bil po zakonu upravičen opraviti državni pravdnik. Državni pravdniki pri zbornih sodiščih prve stopnje so bili neposredno podrejeni višjim državnim pravdnikom, ti pa, kakor tudi generalni prokurator oziroma vrhovni državni odvetnik, ministru za pravosodje. Bili pa so neodvisni od sodišč, pri katerih so bili postavljeni. Imeli so pravico vpogleda v kazenske spise in pravico nadzora kazenskega postopka. Svoje predloge so podajali ustno ali pismeno, o njih pa se je sodišče izrekalo s sklepom ali naredbo. Praviloma so bili lahko prisotni pri posvetovanju sodišča, ne pa tudi pri glasovanju in sklepanju. Kadar se je kaznivo dejanje uradno preganjalo, se je oškodovanec zaradi svojih zasebnopravnih zahtevkov pridružil kazenskemu postopku kot zasebni udeleženec.

V nadaljevanju si bomo ogledali kazenske postopke na prvi stopnji pred: 1. zbornimi sodišči prve stopnje, 2. porotnimi sodišči in 3. okrajnimi sodišči. Gradivo teh sodišč tvori namreč glavni del sodnega arhivskega gradiva v naših arhivih.

1. Ovadbe hudodelstev in pregreškov, ki so se preganjali po uradni dolžnosti, so se posredno ali neposredno podale državnemu pravdniku.⁹ Le-ta je nato po preiskovalnem sodniku, okrajnem sodišču ali varnostnih organih, kadar se mu je zdelo potrebno, opravil uvodne poizvedbe. Kasneje je pregledal ovadbo in morebitne spise uradnih poizvedb in se odločil, ali bo sprožil kazenski postopek ali ne. Kadar se je odločil za prvo možnost, je podal predlog za izvedbo uvodne preiskave, ali pa je kar takoj vložil obtožnico. V drugem primeru je ovadbo zavrnil in ustavil uvodne poizvedbe. Namen uvodne preiskave, če se povrnemo k prvemu primeru, je bil zbrati kar največ podatkov o storjenem kaznivem dejanju, ki so bili potrebni za odločitev, ali kazenski postopek ustaviti ali nadaljevati. Preiskava je bila obvezna le pri hudodelstvih, ki so spadala pred poroto in pri kazenskem postopku proti odsotnemu storilcu. V vseh ostalih primerih se je državni pravdnik oziroma zasebni tožilec sam odločil, ali bo preiskavo predlagal ali ne. Preiskavo je opravljal praviloma preiskovalni sodnik sam, neposredno, lahko pa je zaprosil za pomoč okrajno sodišče, kadar se je seveda odločil, da jo bo sploh opravil. O poteku preiskave je obveščal svetovalno zbornico, ki je v nejasnih situacijah lahko tudi odločila namesto njega. Uvodna preiskava se je končala na dva načina: bila je ustavljena ali končana. V prvem primeru ni bila izvedena do konca, ker je ali državni pravdnik ali zasebni tožilec odstopil od pregona in jo je ustavil z ukazom preiskovalni sodnik, lahko pa tudi svetovalna zbornica ali sodni zbor druge stopnje. Uvodna preiskava se je končala, ko je bilo mogoče na podlagi podatkov, ki so se zbrali, razpisati glavno obravnavo. Državni pravd-

nik ali zasebni tožilec sta, če sta želela nadaljevati postopek, vložila obtožnico. Le-ta je morala vsebovati predvsem podatke o obdolžencu in kaznivem dejanju, kratko, a izčrpno utemeljitev z vsemi dejstvi, ki so se pokazala v ovadbi, spisih uvodnih izvedb in uvodne preiskave ter spisek prič, izvedencev in drugih dokazil, ki se jih bo zastopnik obtožbe poslužil na glavni obravnavi. Obtožnico je bilo potrebno vložiti pri sodniku, ki je vodil uvodno preiskavo, če pa le-te ni bilo, pri predsedniku svetovalne zbornice. Obdolženec je lahko podal ugovor zoper obtožnico. O njem je, na nejavni seji, odločilo zorno sodišče druge stopnje in sicer, da je obtožba neutemeljena in se postopek ustavi ali pa, da je obtožba upravičena in se postopek nadaljuje.

Preden začnemo z opisom glavne obravnave še nekaj besed o storileu kaznivega dejanja.¹⁰ Osebo, ki je bila osumljena, da je storila kaznivo dejanje, se je štelo za obdolžena šele takrat, ko se je vložila obtožnica ali ko je bil izdan predlog za začetek uvodne preiskave, za obtožena pa takrat, ko se je odredila glavna obravnava. Obdolženec je imel lahko zagovornika ves čas, ko je tekel kazenski postopek. Kadar obdolženec zaradi slabih premoženjskih razmer ni mogel sam najeti zagovornika, mu je sodišče na njegovo prošnjo dodelilo »zagovornika ubozih«. Za glavno obravnavo pred poroto je bil zagovornik obvezen in ga je sodišče obtožencu, ki ga ni želel, postavilo po uradni dolžnosti. Mladoletniku ali osebi pod varstvom ali skrbništvom je lahko oče, varuh ali skrbnik postavil zagovornika proti njegovi volji.

Glavna obravnava je bila javna, kar je pomenilo, da se je razprave v sodni dvorani lahko udeležil vsak in prav tako, da se je o poteku glavne obravnave smelo govoriti in pisati. Izjemoma je sodišče lahko izključilo javnost, predvsem zaradi zaščite morale in javnega reda. Glavna obravnava se je začela, ko je zapisnikar »oklical zadevo«. Predsednik sodnega senata, ki je vodil glavno obravnavo, je izprašal obtožena o osebnih podatkih in ga opozoril, naj pozorno posluša obtožnico in pazljivo spremlja potek obravnave. Nato so po imenu klicali priče in izvedence, jih opozorili na »svetost« prisega in jih po opravljeni prisegi napotili v posebno sobo. Sledilo je branje obtožnice, zaslišanje obtožena in dokazovanje. Priče in izvedence je predsednik zasliševal praviloma posamič v prisotnosti obtožena, kadar pa so se njihove izpovedi med seboj razlikovale, jih je lahko soočil. Po vsakem zaslišanju je predsednik vprašal obtožena, ali ima na njihove izpovedi kakšne pripombe. Tudi drugi člani sodnega senata, tožilec, obtoženeec, zasebni udeleženec ter njihovi zastopniki so lahko, z dovoljenjem predsednika, postavljali zaslišanim pričam in izvedencem vprašanja. Razen zaslišanja prič in izvedencev so se izvedli še morebitni realni dokazi. Dokazovanju so sledili končni govori strank. Prvi je dobil besedo tožilec, ki je povzel uspehe dokazovanja in podal predloge o krivdi obtoženega in o kazenskih določilih, ki naj bi se uporabili. Zatem sta dobila besedo obtoženeec in njegov zagovornik, ki sta odgovorila tožileu. Replika na obrambo je bila dovoljena tožileu, nanjo pa replika obtožencu

in zagovorniku.

Po izjavi predsednika, da je obravnava končana, se je senat umaknil v poseben prostor na posvetovanje, katerega cilj je bila sodba. Sodišče je upoštevalo le dokaze, izvedene na glavni obravnavi in je razsodilo po svobodnem preudarku. Izreklo je svojo nepristranskost, obtožena oprostilo obtožbe ali pa ga spoznalo za krivega. Predsednik je nato javno razglasil sodbo in poučil obtožena o pravnih sredstvih, ki jih je zoper sodbo lahko uporabil. V treh dneh po razglasitvi je bilo potrebno sodbo tudi pisмено izdelati. Obsegati je morala: 1. naslov sodišča, imena prisotnih članov, ime tožilea in zasebnega udeleženca; 2. osebne podatke obtožena in ime njegovega zagovornika; 3. dan, ko se je odredila glavna obravnava, in bistveno vsebino obtožnice; 4. dan glavne obravnave in sodbe; 5. končne predloge tožilea in zasebnega udeleženca; 6. odločbo o vprašanju, ali je obtoženi kriv in v primeru obsodbe še: a) zaradi katerega dejanja ga je sodišče spoznalo za krivega ter navedbo okoliščin, od katerih je odvisna uporaba posamezne določbe kazenskega zakona, b) pravno kvalifikacijo kaznivega dejanja glede na dejstva, ki so se smatrala za dokazana in zaradi katerih je bil obtoženeec spoznan za krivega, c) kazen, na katero je bil obtoženeec obsojen, č) uporabljena določila kazenskega zakona in d) odločitev o zahtevani odškodnini in pravnih stroških in 7. razloge, kjer je moralo sodišče obrazložiti vsako posamezno točko sodbe.

S sodbo se je kazenski postopek na prvi stopnji končal.

2. Zakon je pri kazenskem pravosodju uveljavil načelo obvezne udeležbe laikov, katerega posledica so bila porotna sodišča.¹¹

Na vsakem zbornem sodišču prve stopnje so porotna sodišča redno zasedala vsake tri mesece, in sicer pri sodiščih, ki so spadala pod isto zorno sodišče druge stopnje po vrstnem redu, ki mu jih je le-to določilo. V mestih, če se je predsedniku zbornega sodišča druge stopnje zdelo potrebno, so bile seje lahko vsaka dva meseca. Razen redkih zasedanj porotnega sodišča so se, kadar je bilo to potrebno zaradi števila ali pomembnosti obtožb, odrejala tudi izredna zasedanja.

Vsako porotno sodišče je bilo sestavljeno iz treh sodnikov in zapisnikarja, ki so tvorili »sodni dvor« ter iz dvanajstih porotnikov, ki so sestavljali tako imenovano »porotniško klop«.

Predsednika senata je imenoval predsednik zbornega sodišča druge stopnje, praviloma predsednika tistega zbornega sodišča prve stopnje, pri katerem naj bi potekala porotna seja. Ostale člane je imenoval predsednik zbornega sodišča prve stopnje izmed članov tega sodišča ali izmed okrajnih sodnikov.

Postopek pred porotnim sodiščem so urejale določbe posebnega poglavja zakona, kadar pa posebnih določil na tem mestu ni bilo, so veljala pravila že opisanega postopka pred zbornimi sodišči prve stopnje.

Glavna obravnava se je pričela z razglasitvijo zadeve. Predsednik sodnega dvora je postavil obtožencu splošna vprašanja in zaprisegel porotnike. Po končanem dokazovanju je postavil predsednik,

po predhodnem posvetovanju s sodnim dvorom, vprašanja porotnikom o krivdi obtoženca. Stranke so imele pravico predlagati spremembo vprašanj in sodni dvor je o predlogih razsodil takoj. Vprašanja so morala biti sestavljena tako, da so porotniki nanja odgovarjali z da ali ne. Sledili so govori strank, ki so obsegali le vprašanja krivde. Predsednik je nato sklenil obravnavo in v kratki obrazložitvi povzel njene izsledke ter naštel dokaze, ki so govorili obtožencu v prid in one, ki so govorili zoper njega, ne da bi razodel svoje mnenje o zadevi, razložil porotnikom znake kaznivega dejanja ter pomen izrazov, ki se nahajajo v vprašanjih in jih opomnil na njihove dolžnosti. Porotniki so z napisanimi vprašanji odšli v posvetovalnico. Po končanem posvetovanju in glasovanju so se porotniki vrnili v dvorano, kjer je njihov predsednik prebral odgovore in izročil senatu zapisnik o posvetovanju. Kadar je porota izrekla, da je obtoženeec kriv in so bili vsi člani sodnega dvora soglasni, da so se porotniki pri tem izreku motili, je odločil, da se rozsodba odloži do prve prihodnje porotne seje in zadeva odkáže pred drugo poroto. Kadar je porota izrekla, da obtoženeec ni kriv, je izdal porotni sodni dvor sodbo, s katero je bil obtoženeec oproščen tožbe. V primeru pa, ko je porota izrekla, da je obtoženeec kriv, so sledili govori strank, ki so se predvsem tikali kazni. Sodni dvor se je nato umaknil na posvetovanje in je nato prisodil primerno kazen. Sodba se je razglasila na javni seji.

3. Tudi postopek pri prestopkih, ki je tekel pred okrajnimi sodišči, so urejala določila posebnega poglavja Kazenskopravnega reda, tudi tu so subsidiarno veljala določila postopka pred zbornimi sodišči prve stopnje, sicer pa je bil postopek pred temi sodišči enostavnejši in sodil je en sam sodnik.

Državni pravdnik tu ni bil udeležen neposredno. Njegovo delo so opravljali organi, določeni s posebnim ukazom in v tej funkciji podrejeni državnemu pravdniku tistega zbornega sodišča prve stopnje, pod katerega okoliš so spadali. Kazenski postopek se je pričel z ustnim ali pismenim predlogom za zakonito kaznovanje, ki ga je podal uradnik, ki je bil postavljen za opravljanje del državnega pravdnika in kadar ni želel preganjati določenega prestopka – zasebni udeleženec. Okrajni sodnik je praviloma odredil glavno obravnavo takoj, ko so se opravile uvodne poizvedbe, ki so se mu zdele potrebne. Prave uvodne preiskave ni bilo. Glavna obravnavna se je začela z obrazložitvijo obtožbe, sledilo je zaslišanje obdolženca, izvedba dokazov, predlogi tožilca in zasebnega udeleženca in kon-

čno odgovor obdolženca in njegovega zagovornika. Po končani obravnavi je okrajni sodnik takoj razglasil sodbo z bistvenimi razlogi in jo pristavil ali priložil zapisniku o glavni obravnavi. Izrek sodbe je izjemoma odložil na naslednji dan.

Zakon je za manjše prestopke omogočal še krajši in enostavnejši postopek s kazenskim mandatom. Sodnik je v tem primeru lahko, s kazenskim mandatom brez poprejšnjega postopka, storileu prestopka določil kazen, vendar le do tri dni zapora ali manjšo denarno kazen. V primeru ugovora pa je stekel reden postopek.

Iz opisanih kazenskih postopkov je razvidno, kateri dokumenti so v zvezi z njimi nastajali. Vlagali so se, in se tudi danes, v posebne ovoje, ki imajo na zunanji strani označen naslov sodišča, ime in priimek obdolženca ter navedbo kaznivega dejanja. Vsi dokumenti skupaj tvorijo sodni spis in predstavljajo zelo občutljivo celoto. Mnogokrat en sam izgubljen ali namerno izločen list povzroči, da izgubi vrednost ves sodni spis.

OPOMBE

1. Državni zakonik, 1873, št. 119; — 2. Državni zakonik, 1852, št. 117; — 3. Kazenskopravni red 8-17, v nadaljevanju K.p.r.; — 4. V času od 14.11.1918 do 28.11.1919 sta bili le dve sodni stopnji; — 5. K.p.r., 56; — 6. K.p.r., 51; — 7. K.p.r., 64; — 8. K.p.r., 29-37; — 9. K.p.r., 84-296; — 10. K.p.r., 38-41; — 11. K.p.r., 297-351; — 12. K.p.r., 447-482.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Gerichtszuständigkeit und Strafverfahren auf erster Stufe in den Jahren 1874-1930

Jelka Melik

Die Strafgerichtsbarkeit wird und wurde in der Vergangenheit vor allem von regulären Gerichten mit allgemeiner Zuständigkeit ausgeübt, die in der Regel entscheiden und haben über alle Strafsachen entschieden, außer wenn einzelne Angelegenheiten mit dem Gesetz besonders aus ihrem Arbeitskreis ausgenommen werden. Die Zuständigkeiten und das Verfahren seitens regulärer Gerichte werden vom Strafverfahrensrecht bestimmt. Unsere reguläre Gerichte mit allgemeiner Zuständigkeit wirkten sehr lang – von 1874 bis 1930 – gemäß der Strafverfahrensordnung vom 23. Mai 1873. Erst das Strafverfahrenskenn ermöglicht uns, die Bedeutung von einzelnen Gerichtsdokumenten und ihrer Gesamtheit zu verstehen.

Gradivo Kranjskega deželnega odbora in leto 1918

Saša Serše

V drugi polovici 19. stoletja so avstrijske dežele, med njimi tudi Kranjska, dobile s februarским patentom 1861 ponovno svojo avtonomijo. Deželno

samoupravo sta predstavljala deželni zbor in odbor. Njuno organizacijo in delo sta določala deželni red in deželnozborski volilni red. Leta 1914 nasto-